

Vuoden 2025 talousarviopoikkeamat

Kaupunginhallitus 09.03.2026 § 58
1441/02.06.01/2026

Valmistelijat / lisätiedot:

talousjohtaja Marja-Leena Martikainen, puh. 044 718 2153

taloussuunnittelupäällikkö Jaana Kuuva, puh. 044 718 2788

talouspäällikkö Heini Piironen, puh. puh. 044 718 2154

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

vs. kaupunginjohtaja Tero Oinonen

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että se hyväksyy liitteessä olevat vuoden 2025 talouden toteumat kaupunginvaltuuston hyväksymällä sitovuustasolla sekä sitovien tavoitteiden poikkeamat.

Päätös

Merkitään, että talousjohtaja Marja-Leena Martikainen ja taloussuunnittelupäällikkö Jaana Kuuva olivat läsnä pykälässä vastaamassa kysymyksiin.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti vs. kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.

Selostus

Vuoden 2025 aikana kaupungin taloudesta raportoitiin valtuustolle kolmessa osavuosikatsauksessa. Kukin raportti sisälsi palvelualuekohtaisen tilinpäätösennusteen toimintakatetasolla sekä selostuksen riskitekijöistä, jotka toteumaan liittyvät. Tilinpäätösennuste esitettiin myös tulos- ja rahoituslaskelman muodossa. Osavuosikatsauksiin sisältyi investointien seuranta ja toteumaennuste. Lisäksi kaupunginhallitus käsitteli taloustilannetta kuukausiraporteilla, joista viimeinen eli lokakuun 2025 raportti oli kaupunginhallituksessa 24.11.2025. Kolmannen osavuosikatsauksen tilinpäätösennusteen pohjalta arvioitiin talousarviomuutostarpeet ja ne tuotiin kaupunginvaltuuston käsittelyyn 1.12.2025. Talousarviomuutoksia päätettiin myös 14.4.2025 ja 20.10.2025 kaupunginvaltuustossa.

Talousarviossa määritellään tilivelvolliset viranhaltijat. Tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu johtamastaan toiminnasta ja sen valvonnasta.

Vuoden 2025 talousarvion sitovuusmääräysten mukaan kaupungin palvelualueiden käyttötalouden sitovuustaso on toimintakate.

Talousarvio on ylittynyt palvelualueilla seuraavasti ja poikkeamat on katsottava olennaisiksi:

Kaupunkiympäristön palvelualueella toimintakatteen ylitys on 639 676,45 euroa. Tilivelvollisia ovat kiinteistöjohtaja ja ympäristöjohtaja. Rakentamisen heikko kysyntä ja yleisesti hankala taloustilanne vaikuttivat maaomaisuuden toimintojen sekä rakennuslupien kysyntään ja sitä kautta tulokertymään, joka oli 1,2 milj. euroa talousarviota pienempi. Etenkin maankäyttö- ja kehittämiskorvaukset sekä rakennusvalvontamaksutuotot jäivät talousarviota pienemmiksi. Maankäyttö- ja kehittämiskorvauksien kertymään vaikuttaa kaavoituksen painottuminen elinkeinoalueisiin ja kaupungin omiin hankkeisiin. Tulovajauksesta noin puolet saatiin katettua koko palvelualueelle kohdentuneilla menosäästöillä.

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueella toimintakatteen ylitys on 1 177 468,79 euroa. Tilivelvollinen on apulaiskaupunginjohtaja. Taidepalveluiden tulot jäivät tavoitteista, koska sekä teatterin musikaalit että orkesteri eivät saavuttaneet katsoja- ja lipputulotavoitteitaan. Vuokratuotoissa teatteri jäi tavoitteista valtakunnallisen tapahtumataantuman vuoksi, mutta musiikkikeskus onnistui. Menojen ylitystä selittävät useat kertaluonteiset kulut: kaupungin 250-vuotisjuhlavuoden tapahtumat ja teostilaukset, joiden sovitut rahoitukset jäivät toteutumatta, Kuopion viulukilpailun yllättävä rahoitusvastuu sekä teatterin esteettömyys- ja saavutettavuusinvestoinnit. Lisäksi varallaolojärjestelmän rakentaminen lisäsi menoja, mutta toisaalta varmisti esitysten toteutumisen ja turvasi tuloja.

Talousarvio alittui elinvoima- ja konsernipalvelujen palvelualueella 6 406 037,31 euroa. Pääosa talousarvion alittumisesta, 5 322 668,06 euroa, muodostui työllisyyspalvelun vastuualueelta, joka on katsottava olennaiseksi. Muilla vastuualueilla alitukset olivat pienempiä. Työllisyyspalvelun tilivelvollinen on työllisyysjohtaja. Työllisyyspalvelun tuloarvio ylittyi talousarviosta 0,5 milj. euroa, mikä johtui kotoutumisen laskennallisten korvausten kasvusta. Tuloarvioon vuoden 2025 aikana tehty määrärahamuutos (2,6 milj. euron lisäys) osoittautui osin riittämättömäksi. Työllisyyspalvelun toimintakulut alittuivat talousarviosta Kuopion työllisyysalueen yhteistoinnin maksuosuudessa 2,9 milj. euroa ja työllisyysalueen Kuopion kaupungille toteuttamissa lisäpalveluostoissa 0,6 milj. euroa. Lisäksi täydentävien työllisyyspalveluiden hankinnat eivät toteutuneet suunnitellusti, sillä määrärahoja oli tarkoitus suunnata mm. hankeyhteistyöhön ja kolmannen sektorin työllistymisavustuksen toteuttamiseen. Tämän käyttöönotto siirtyi kuitenkin vuodelle 2026. Yhteensä asiakas- ja koulutuspalveluiden ostot alittuivat 1,1 milj. euroa, muut palveluostot alittuivat 0,3 milj. euroa ja henkilöstökulut alittuivat 0,4 milj. euroa. Lisäksi työllisyyspalvelun avustuskulut ylittivät talousarviosta 0,5 milj. euroa, kun työttömyysturvan rahoitusvastuut kasvoivat työttömyyden nousun takia. Työllisyyspalveluun vuoden 2025 aikana tehty määrärahamuutos (2,6 milj. euron lisäys) osoittautui työttömyysturvan rahoitusvastuuseen nähden riittämättömäksi. Muiden määrärahojen alittuminen kattoi määrärahatarpeen.

Vuoden 2025 tuloslaskelmaosassa sitovia ovat verotulot, valtionosuudet ja rahoitustulojen ja -menojen yhteismäärä. Rahoitusosassa sitovia eriä ovat antolainasaamisten lisäykset ja vähennykset, pitkäaikaisten lainojen lisäys ja pitkäaikaisten lainojen vähennys sekä lyhytaikaisten lainojen muutos. Edellä mainituissa sitovuustasoissa poikkeamat eivät ole olennaisia lukuun ottamatta antolainasaamisten lisäystä 254 568,95 euroa. Tilivelvollisia ovat kaupunginjohtaja ja talousjohtaja. Antolainasaamiset ylittivät, koska vuoden 2025 aikana eri kohteisiin on hankittu palautuskelpoisia sähkö-, lämpö- ja vesiliittymiä.

Vuoden 2025 investointiosassa ydinkaupungin ja taseyksikön investointimenot ja -tulot ovat valtuustoon nähden sitovia hanketasolla. Hankkeet voivat olla yksilöityjä tai suurempia kokonaisuuksia.

Investointiosan maa- ja vesialueiden tulojen alitus on 382 221,04 euroa. Tilivelvollinen on kiinteistöjohtaja. Investointiosaan maa- ja vesialueiden tuloihin kirjautuvat myytyjen maa-alueiden hankinta- eli tasearvot. Myytyjen ja myytävien kiinteistöjen alhaisten tasearvojen ja korkeasta tavoitteesta jääneen myyntikauppamäärän takia investointitulot jäivät talousarviota pienemmiksi.

Yhdyskuntarakentamisen investointitulot eivät kokonaisuutena alittuneet, mutta yksittäisissä kokonaisuuksissa oli poikkeamia. Tilivelvollinen on kaupungininsinööri.

Yhdyskuntarakentamisen yleisten alueiden tulojen alitus on 82 519,25 euroa. Talousarviossa Rantapuistolle suunniteltu tulo kohdistui lopulta liikuntapaikkojen tuloksi, joten yhdyskuntarakentamisen yleisten alueiden tulot alittuivat.

Yhdyskuntarakentamisen muiden tulojen alitus on 75 700,00 euroa. Muiden tulojen osuus on talousarviossa arvioitu yläkanttiin. Osa tulosta on lopulta kohdentunut katu- ja tieverkon saneeraukseen.

Yhdyskuntarakentamisen investointimenot kokonaisuutena eivät ylittyneet, mutta yksittäisissä kokonaisuuksissa oli poikkeamia. Tilivelvollinen on kaupungininsinööri.

Elinkeinoalueiden menojen alitus on 3 124 111,08 euroa. Alitusta selittää se, että Pienen Neulamäen II-yritysaluetta ei päästy toteuttamaan asemakaavasta jätettyjen muistutusten takia.

Yhdyskuntarakentamisen katu- ja tieverkon sekä siltojen saneeraus menojen ylitys on 647 531,28 euroa. Ylitystä selittää Saaristokadun saneeraus, joka on monivuotinen hanke. Työ eteni arvioitua nopeammin ja sitä on tehty Citymarketin etenemisen mukaisesti.

Yhdyskuntarakentamisen liikuntapaikkojen menojen ylitys on 489 987,43 euroa. Liikuntapaikkojen talousarviota pienennettiin vuoden aikana liikaa. Loppuvuosi oli rakennustoiminnan kannalta hyvä ja Heinjoen toiminnallisen ampumisen radan rakentaminen edistyi arvioitua nopeammin.

Kuopion Tilapalvelut taseyksikön investointimenot kokonaisuutena eivät ylittyneet, mutta yksittäisissä hankkeissa oli poikkeamia. Tilivelvollinen on Tilapalvelujen toimitilajohtaja.

Investointimenojen ylityksiä tapahtui seuraavissa kohteissa:

Pirtin koulu 86 636,00 euroa. Toteutusvaihe on loppuvuodesta 2025 edennyt hieman arvioitua nopeammin, mikä on vaikuttanut kustannuskertymään talousarviokaudella.

Minna Canthin yläkoulu (Mölymäki) 126 007,81 euroa. Toteutusvaihe on loppuvuodesta 2025 edennyt hieman arvioitua nopeammin, mikä on vaikuttanut kustannuskertymään talousarviokaudella.

Rauhalahden päiväkotiki 35 398,65 euroa. Kustannusten ylitys johtui siitä, että Rauhalahden päiväkodin korjauslaajuutta muutettiin hankkeen edetessä, jotta tavoiteltu elinkaari ennen suurempaa peruskorjaushanketta saavutettiin. Kohteeseen vuoden 2025 aikana tehty määrärahamuutos (350 000 euron lisäys) osoittautui kuitenkin osin riittämättömäksi.

Pienet peruskorjauskohteet 144 869,58 euroa. Kustannusten ylitys johtui siitä, että yhteen peruskorjauskohteeseen saatiin rahoitusosuutta 141 310 euroa, minkä vaikutusta ei ehditty huomioidaan talousarvionmuutoksien investointeihin loppuvuodelle 2025.

Kiinteistöjen myyntituloarvio alittui 350 000,00 euroa, koska kiinteistöjen myynnit ovat edenneet arvioitua hitaammin ja kiinteistöjen myyntejä on siirtynyt seuraavalle tilikaudelle.

Toimivallan peruste

Kuopion kaupungin hallintosäätö 71 §

Vaikutusten arviointi

Päätösten vaikutusten ennakoarviointia ei tehdä, kun kyse on asiakokonaisuudesta mistä on lainsäädännössä säädetty tai muussa kuntaa koskevassa ohjeistuksessa määrätty. (KH 21.10.2024 § 293).

Liitteet 1441/2026 Talousarvion toteutumisvertailu ja Tilapalveluiden investoinnit sitovuustason mukaan tilinpäätös 2025